

Avdelning 1

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: ju.L7@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkande SOU 2025:54 Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott

Externt diarienummer: Ju2025/01090

Tingsrätten har granskat förslagen i betänkandet utifrån de intressen som tingsrätten har att bevaka.

Allmänt

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att utredningens förslag innebär en uppsplittring av en sedan länge etablerad och inarbetad sammanhållen ordning där utvisningsfrågan bedöms i sin helhet inom ramen för det straffrättsliga förfarandet i allmän domstol. Det framgår att ett syfte med förslaget är att öka antalet utvisningsbeslut. En central utgångspunkt för förslaget har också varit att ändringarna ska bidra till ett effektivt förfarande.

Tingsrättens uppfattning är att det är för tidigt att bedöma effekterna av de ändringar i utvisningsregelverket som genomfördes 2022. Först nyligen har tillämpningen börjat få genomslag i praxis. Innan effekterna av ändringarna fått genomslag är det svårt att bedöma behovet av ytterligare åtgärder. Det framstår därför som oklart om det föreligger ett behov av åtgärderna och även om det finns förutsättningar för att genom de föreslagna ändringarna åstadkomma önskat resultat.

Enligt utredningen (s. 402) kan förslaget leda till att frågan om utvisning prövas i ungefär 5 000 fler fall per år. Det skulle innebära en betydande ökad belastning på systemet. Som framgår av utredningen är det samtidigt förenat med betydande osäkerhet att uppskatta om förslaget faktiskt kommer att medföra en beaktansvärd ökning av antalet brottsutvisade (se s. 401 f.). Det saknas bl.a. tillräckligt underlag rörande hur många utlänningar som förslaget förväntas träffa (jfr om bl.a. EES-medborgare och alternativt skyddsbehövande). Även de osäkra uppskattningarna av effekten leder till

slutsatsen att det är oklart om förslagen kommer att leda till att syftet uppnås.

De lagändringar som föreslås riskerar enligt tingsrättens uppfattning dessutom att - tvärtemot förhoppningen om en effektivisering - leda till att handläggningen av brottmål, särskilt enklare brottmål, blir mer komplex; att färre mål kan avgöras utan huvudförhandling, att offentlig försvarare behöver förordnas i mål där det idag inte är nödvändigt, att yttranden från Migrationsverket kommer att inhämtas i ökad omfattning, att brottmålshanteringen tyngs och att handläggningstiderna generellt ökar.

Tingsrätten konstaterar vidare att utredningen lyfter fram uppenbara fördelar med ett alternativ som innebär att utvisningsfrågan i stället i sin helhet prövas av Migrationsverket. Tingsrätten instämmer i utredningens bedömning att en sådan ordning kan ge effektivitetsvinster och samtidigt innebär en samordnad bedömning i utvisningsärenden att verkställighetshinder och utvisningsfrågan fortsatt prövas samlat.

Sammantaget anser alltså tingsrätten på en övergripande nivå att förslagen i reformen inte bör genomföras innan man avvaktat effekterna av tidigare lagstiftning samt övervägt att flytta hela prövningen till Migrationsverket.

Förutom den generella inställningen har tingsrätten följande synpunkter på enskilda förslag.

Intresseavvägningen ska ske på en skärpt nivå enligt 8 kap. 2 § utlänningslagen

Det framgår inte av den föreslagna lagtexten att risken för fortsatt brottslighet ska väga tyngre än tidigare, eller att intresseavvägningen ska ske på en skärpt nivå samt att en utgångspunkt ska vara att inte mer hänsyn ska tas till skäl som talar mot utvisning än vad som krävs enligt Sveriges internationella åtaganden. Det bör förtydligas i lagtexten.

Ett yrkande om utvisning ska alltid framställas av åklagaren när en utlänning åtalas för ett utvisningsgrundande brott

Tingsrätten konstaterar att förslaget innebär att åklagare alltid ska vara skyldiga att begära utvisning då en utlänning åtalas för ett utvisningsgrundande brott. Det står samtidigt klart att det finns fall där åklagaren vid en sedvanlig intresseavvägning kommer att finna att utvisning inte är aktuellt. Utformningen framstår för tingsrätten som en omotiverad begränsning av åklagares utförande av sitt uppdrag som dessutom tynger processen på ett omotiverat sätt. Tingsrätten avstyrker förslaget i den delen.

Övrigt

Det noteras att utredningen berör möjligheten för åklagare att framställa ett häktningsyrkande om det finns risk för att den tilltalade på fri fot undandrar sig utvisning. Ett beslut om häktning med stöd av 24 kap. 21 § andra stycket rättegångsbalken på grund av risk för att den tilltalade undandrar sig utvisning förutsätter dock att det finns ett beslut om utvisning (vilket det inte gör om inte dom samtidigt meddelas).

I handläggningen av detta ärende har deltagit lagmannen Göran Lundahl, chefsrådmannen Axel Peterson och tingsfiskalen Edith Heppich (föredragande).

Göran Lundahl

Axel Peterson

Edith Heppich